

LA PROPERA BOMBOLLA SERÀ LA BOMBOLLA ALIMENTÀRIA

Andreu Martí
Argenpress
05-06-2008
www.rebelion.org

Pràcticament la meitat de la població mundial viu amb menys de dos dòlars diaris i gasta el 80% en menjà. D'ells, 1.300 milions de persones viuen amb menys d'un dòlar diari (el mínim que fixa el Banc Mundial com a límit de pobresa extrema), dels quals 1.000 milions pateixen desnutrició crònica, dels quals 158 milions són nens.

D'aquests 1.000 milions amb desnutrició crònica, el 85% passa gana. S'ha de remarcar que d'aquest grup 34 milions de persones viuen en l'anomenat món desenvolupat. A més, la població s'amuntega a les ciutats, buscant -paradoxalment- un pervenir millor: el 50% de la població urbana d'Àfrica i el 40% de la d'Amèrica Llatina, està desnodrida; a Calcuta, la xifra arriba al 70%. La població mundial creix en 76 milions de persones cada any, la majoria en països pobres.

Segons la Organització de les Nacions Unides per a l'Agricultura i l'Alimentació (FAO), 34 països estan en aquests moments en crisi alimentària (la majoria a l'Àfrica subsahariana). La ONU adverteix sobre el perill de fam per a 100 milions de persones, o que els seus programes d'ajuda alimentària a 90 milions de persones puguin quedar-se en res com a conseqüència de la pujada de preus. Jean Ziegler, comissari de la ONU per a l'Alimentació, parla "d'assassinat massiu silenciós".

Però el problema encara és molt més seriós: la crisi alimentària ja està fent estralls en aquests 1.000 milions de persones amb desnutrició crònica, en àrees d'Amèrica Llatina i el Carib i Àfrica subsahariana; conforme la crisi avanci, el següent col·lectiu és el de menys de dos dòlars d'ingressos diaris, amb la qual cosa en pocs anys la fam crònica afectarà a la meitat de la població mundial. Per a l'altra meitat, les dificultats econòmiques per a comprar aliments seran creixents. Estem davant una veritable tragèdia per a tota la Humanitat.

La capacitat de produir aliments és, tot i així, major que mai. Un recent informe de la Food Policy Research Institute diu que podem produir aliments de sobres per a tota la població mundial. En realitat, avui es produeixen aliments per a alimentar al DOBLE de la població actual del Planeta.

Per desgràcia, el neoliberalisme no va per aquest camí. Comparem xifres. Els països del Tercer Món importaran al 2008 aliments per valor de 38.700 milions

de dòlars; sols al 2007 els EUA han gastat en la guerra d'Iraq (segurament les xifres són superiors) 137.600 milions de dòlars, tres vegades l'import dels aliments importats pels països pobres.

Mentrestant els pobles surten al carrer perquè no tenen què menjar...

Al 2007 a Mèxic el preu de les "tortillas", aliment bàsic, va pujar un 50%. Desenes de milers de treballadors i camperols es manifestaren a la capital, aconseguint que, de moment, es limités el preu de les "tortillas".

A més de Mèxic, s'han produït grans mobilitzacions contra l'augment del preu dels aliments a Indonèsia, Filipines, Costa de Marfil, Senegal, Bolívia, Etiòpia, Madagascar, Tailàndia, Pakistan, Mauritània, Marroc, Iemen, Guinea, Moçambic i, recentment, Camerun, Burkina Faso i Haití. Centenars de morts.

Juny de 2007. El Congrés del MST acorda com un dels seus eixos fonamentals "combatre les empreses transnacionals que volen controlar les llavors, la producció i el comerç agrícola brasiler, com la Monsanto, Syngenta, Cargill, Bunge, ADM, Nestlé, Basf, Bayer, Aracruz, Stora Enso, entre altres. Impedir que continuïn explotant la nostra naturalesa, la nostra força de treball i el nostre país".

...Les multinacionals de l'alimentació tenen beneficis astronòmics

Els beneficis de Nestlé creixeren un 7% l'any passat; també creixeren substancialment els beneficis de la Carrefour francesa i de la Wal-Mart americana. Wal-Mart a Mèxic controla el 30% de les vendes totals d'aliments; han incrementat els seus beneficis un 11% en el primer trimestre de 2008, mentre la gent no pot comprar les "tortillas".

Les empreses de llavors i agroquímiques també tenen bons resultats. Monsanto va tenir un 54% més de beneficis al 2007, Dupont un 21% i Syngenta un 28%. Monsanto, Bayer, Syngenta, Dupont, Basf i Dow controlen el total de les llavors transgèniques del món. Cargill, ADM, ConAgra, Bunge, Dreyfus controlen més del 80% del comerç mundial de cereals.

Eus ací les dades econòmiques de les multinacionals agràries més importants (font d'aquestes dades: La crisis alimentaria, Rebelión, Esp., 210508, Ian Angus)

- comerç de grans

Archer Daniels Midland (ADM). Benefici brut: 1.150 milions de dòlars, un augment d'un 55% des de l'any passat.

Cargill: Beneficis nets: 1.030 milions de dòlars. Augment: un 86%.

Bunge: Benefici brut consolidat: 867 milions de dòlars. Augment: 189%.

- Llavors i herbicides

Monsanto. Benefici brut: 2.230 milions de dòlars. Augment: un 54%.

Dupont Agriculture and Nutrition. Ingress operatiu abans d'impostos: 786 milions de dòlars. Augment: un 21%.

- Fertilitzants

Potash Corporation. Ingress net: 66 milions, augment: 185,9%.

Mosaic: Beneficis nets: 528,8 milions, augment de més d'un 1.200%.

“Sis companyies controlen un 85% del comerç mundial en grans; tres controlen un 83% del cacau; tres controlen un 80% del comerç amb plàtans. ADM, Cargill i Bunge controlen efectivament el blat del món, la qual cosa significa que sols ells decideixen quina part de la collita de cada any va a la producció d'etanol, edulcorants, aliment per a animals o aliments per a éssers humans”. (La crisis alimentaria, Rebelión, Esp., 210508, Ian Angus)

Els preus dels aliments

En els últims tres anys, els preus dels aliments van pujar un 83%. La mitjana de la pujada dels aliments al 2007 va ser del 25,6%, segons l'FMI. A Amèrica Llatina, a Xile va créixer un 34,2%, a Brasil un 23,6% i a Argentina entre el 36 i el 39%.

L'increment de preus 2006-2007 ha estat del 40% en el blat, 32% en el blat de moro i un 44% en la civada. El pollastre va pujar un 30% als EUA perquè la producció de blat de moro està quasi tota destinada a l'etanol. La llet ha pujat un 14% durant el 2007. La mantega ha pujat un 40% en un any.

El procés s'accelera: a finals de març de 2008 els preus d'arròs i blat eren el doble d'un any enrere. Els del blat de moro eren el triple.

Les previsions d'increment de preus dels productes agrícoles són del 20 al 30% entre 2007 i 2010 i del 26 al 135% entre 2007 i 2020.

Els països del Tercer Món pagaran un 56% més en la importació de cereals al 2007-2008 i això afectarà seriosament a 37 països, segons les previsions de la FAO.

El blat de moro ha triplicat el seu preu en un any i ha elevat el preu de la ramaderia (carn, llet, mantega, ous) que s'alimenta amb aquest cereal (porcs, bovins, aus). Al 2007 les exportacions de blat de moro van disminuir perquè un 19% de la collita es va dedicar a la fabricació de biocombustibles, un 30% més

que l'any anterior.

L'arròs és la dieta bàsica de 3000 milions de persones, la meitat de la Humanitat. "És molt dur. El quilo d'arròs costava 300 francs CFA (0,5 euros) i ara en costa 350. La resta d'aliments també han pujat. No és possible arribar a fi de mes", es queixa Odile Zongo, empleada domèstica a Ouagadougou, la capital de Burkina Faso. (Público, Esp. 250408). Tailàndia és el major exportador mundial d'arròs; el preu gairebé s'ha triplicat al 2008. El preu de l'arròs s'ha duplicat a Àsia en els últims tres mesos.

El preu del blat va augmentar un 130% al 2007, s'ha doblat de març de 2007 a març de 2008 i ha augmentat un 25% al maig respecte el mes anterior.

Espanya. Setembre 2007. Un quilo de pa costa 2,60 euros, però un quilo de blat costa 0,21 cèntims. El pollastre ha pujat un 20%. El preu dels ous ha crescut un 12% a l'agost de 2007, amb un creixement interanual del 28%. Al 2007 els preus dels cereals han crescut entre el 50 i el 100%, coincidint amb les collites més elevades de l'última dècada; de maig a octubre de 2007 el preu de la llet va créixer un 25% pel consumidor. A més, la UE té una política de reducció de l'oferta, el que ha contribuït a l'increment de preus. El preu de l'arròs ha pujat un 20%, el del blat de moro un 50%, el blat un 100% al 2007.

A Egipte el pa ha pujat un 35% i l'oli un 26% al 2007.

Haití s'autoabastia d'arròs fa uns anys. Amb la liberalització de mercats va arribar l'arròs barat (subvencionat) des dels EUA i va arruïnar la producció local. Ara l'arròs està un 50% més car que l'any passat. El mateix problema comença a afectar a Filipines: el Banc Mundial va orientar a Filipines a aconseguir l'arròs de les importacions i no de la producció pròpia.

Kènia produïa suficients aliments per a la seva població fa 25 anys; avui importa el 80% dels aliments que consumeix.

El Banc Mundial i l'FMI han fet que els països més pobres cultivin per a l'exportació aquells articles que els convenen a les multinacionals i importin els aliments que necessiten. L'agricultura dels països de la OCDE (Organització per a la Cooperació i el Desenvolupament Econòmic) rep 350.000 milions de dòlars en subvencions a l'any, amb la qual cosa col·loquen els seus productes a tot el món a uns preus amb els que els agricultors del Tercer Món no poden competir. El 70% dels països pobres són importadors nets d'aliments.

Per a evitar la rebel·lió dels pobles, alguns països han prohibit o restringit les exportacions dels cereals que encara produeixen. Són els casos de Kazajstan, Rússia, Ucraïna, Argentina, Indonèsia, Egipte i Índia. Han pres les mateixes mesures Xina, Vietnam i Cambodja, per a garantir la seguretat alimentària de les seves poblacions. Amb això la pressió sobre els preus ha augmentat, perquè un percentatge molt significatiu d'aliments no arriben als mercats mundials al haver protegit alguns països els seus mercats interns.

Per la seva banda, les grans companyies acaparen cereals en moments

determinats per aconseguir el desabastiment i justificar millor els augments de preus.

L'etanol és el causant de la pujada de preus?

“El demolidor impacte de l'encariment dels aliments, que es produirà inexorablement en la mesura en que la terra pugui ser utilitzada per a produir-los o per a produir carburant, va ser demostrat en l'obra de C. Ford Runge i Benjamin Senauer, dos distingits acadèmics de la Universitat de Minnesota, en un article publicat a l'edició en llengua anglesa de la revista Foreign Affairs, el títol del qual ho diu tot: 'La manera en que els biocombustibles podrien matar per inanició als pobres'. Els autors sostenen que a Estats Units el creixement de la indústria de l'agrocombustible ha donat pas a increments no sols en els preus del blat de moro, les llavors oleaginoses i altres grans, sinó també en els preus dels cultius i productes que com sembla no hi tenen relació. L'ús de la terra per a cultivar el blat de moro que alimenti les goles de l'etanol està reduint l'àrea destinada a altres cultius. Els processadors d'aliments que utilitzen cultius com els pèsols i el blat de moro tendre s'han vist obligats a pagar preus més alts per a mantenir els subministres segurs, cost que a la llarga passarà als consumidors. L'augment dels preus dels aliments també està colpejant les indústries ramaderes i avícoles. Els costos més alts han provocat la caiguda abrupta dels ingressos, en especial en els sectors avícola i porcí. Si els ingressos continuen disminuint, la producció també ho farà i augmentaran els preus del pollastre, gall d'indi, porc, llet i ous. Adverteixen que els efectes més devastadors de la pujada del preu dels aliments se sentiran especialment en els països del Tercer Món” (S'intensifica el debat, Fidel Castro 090507).

La demanda d'etanol elevarà un 9% la utilització industrial de grans al 2007-2008. Els propis economistes neoliberals han establert que la fabricació de biocombustibles incideix en un 25-30% en els increments de preus dels aliments.

L'etanol, doncs, contribueix a la pujada de preus, però no l'explica en la seva totalitat.

És la sequera la causant de la pujada de preus?

Les collites de blat van disminuir al 2007. Les collites a Rússia, Ucraïna, Centre-europa i Canadà l'any passat van anar a la baixa. La sequera afecta sensiblement al nord d'Àfrica (Marroc redueix a la meitat les seves collites de blat) i a l'Àfrica meridional (reducció de collites per segon any consecutiu). El mateix passa a Bolívia amb la sequera i les inundacions de 2007. La inestabilitat política a Somàlia, amb trasllats de forts contingents de població, igualment afecta a les collites. Pel que fa referència a l'arròs, si exceptuem Xina i Índia (els majors productors del món), la collita descendeix al 2007. Austràlia també està afectada per una gran sequera.

La FAO a finals de 2007 va advertir que tenim les reserves d'aliments més baixes en els últims 25 anys (la fabricació de biocombustibles també té a veure amb això). Però, tot i així, la collita mundial de grans al 2007 va ser un 4% major que l'any anterior.

Des de 1961 la producció mundial de grans s'ha triplicat, mentre que la població s'ha duplicat.

La sequera i la baixada en les reserves d'aliments, doncs, contribueixen a la pujada de preus, però no l'expliquen en la seva totalitat.

És la major demanda de Xina i Índia la causant de la pujada de preus?

El creixement de la demanda a Xina i Índia és del 10% i 8% respectivament, provocant un 5% d'increment de la demanda mundial, pel que no pot argumentar-se que els aliments pugin "perquè els xinesos mengen més carn", que és una de les tesis preferides dels ideòlegs neoliberals.

L'augment de la demanda, doncs, contribueix a la pujada de preus, però no l'explica en la seva totalitat.

És la devaluació del dòlar la causant de la pujada de preus?

Al 2007, el dòlar va caure un 28% davant l'euro. Les oscil·lacions del dòlar afecten al mercat mundial dels aliments: al març passat, en dos dies van baixar els preus de la soja, el blat i el blat de moro entre un 8 i un 17% perquè el dòlar es va recuperar ocasionalment. Després van tornar a pujar.

La caiguda del dòlar, doncs, contribueix a la pujada de preus, però no l'explica en la seva totalitat.

Els preus pugen perquè s'especula amb ells

Al explotar la bombolla immobiliària, entre 150.000 i 270.000 milions de dòlars es van llançar a especular amb els preus futurs (commodities) de les matèries primes agrícoles (font: la consultora nord-americana Lehman Brothers), en els últims mesos de 2007. En el primer bimestre de 2008 l'especulació va sumar uns altres 40.000 milions de dòlars més. Per contra, a l'any 2000 'tan sols' 5000 milions de dòlars especulaven amb els preus dels aliments.

Amb l'explosió de la bombolla immobiliària a partir d'agost de 2007, doncs, molts capitals especulatius s'han traslladat del 'totxo' al futur dels preus dels aliments. I aquests preus s'han disparat.

Aquestes operacions tenen el seu centre a Xicago. I en una sola entitat: el

Xicago Board of Trade (Borsa del Comerç de Xicago), la major borsa del món en compra-venda de commodities. La majoria de les collites dels propers anys ja estan cotitzades a futur com a commodities i, lògicament, a preus cada cop més alts.

Està passant el mateix amb el petroli, amb compres a futur liderades per la Texaco, Esso i Shell. El preu del petroli incideix a la vegada en el preu dels aliments: “els costos dels fertilitzants, la posada en marxa de la maquinària, la collita, l'emmagatzematge i l'entrega d'aliments” (Rebelión, Esp., 230408, Marín Khor).

El mateix que en el cas de l'habitatge, els especuladors són conscients de que estem davant una bombolla que 'explotarà' quan la situació es faci insostenible. Diuen que la pujada dels preus dels aliments es mantindrà fins al 2015 (traduïm: els capitalistes creuen que poden mantenir la bombolla alimentària fins al 2015, i així la operació especulativa guanya en estabilitat perquè encara té uns anys per davant). En aquesta direcció han anat les declaracions del president del Banc Mundial, Robert B. Zoellick, afegint, per si no estava suficientment clar, que els preus mai podran recuperar els nivells de 2004.